

Azərbaycan-Türkiyə tərəfdaşlığı bölgədə sülhün və inkişafın təminatıdır

Aydın Abbasov - Milli Məclisin deputatı

Bu il sentyabrın 10-da Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və Türkiyənin Baş naziri Rəcəb Tayyib Ərdoğan Qəbələdə bir araya gəldilər. Azərbaycanın bu dilbər guşəsində Azərbaycan-Türkiyə Yüksək Səviyyəli Strateji Əməkdaşlıq Şurasının ikinci iclası çərçivəsində bir sıra tədbirlər keçirildi, iki ölkənin gələcək əməkdaşlığı üçün mühüm qərarlar qəbul edildi və sənədlər imzalandı. Bakı-Ankara münasibətlərində onsuz da yüksək olan müsbət dinamikanın daha da artması keçən ayın ən çox müzakirə edilən məsələsi oldu.

Azərbaycan-Türkiyə Yüksək Səviyyəli Strateji Əməkdaşlıq Şurasının ikinci iclası hörmətli Baş nazir Rəcəb Tayyib Ərdoğanın dediyi kimi, hər iki ölkənin nazirlər kabinetlərinin növbəti müştərək toplantısı idi. Türkiyə ilə Azərbaycan arasındakı münasibətlərin təməlləri qardaşlıq fəlsəfəsi üzərində qurulub və cənab İlham Əliyevin vurğuladığı kimi, Azərbaycan-Türkiyə birliyi tarixi əsaslara söykənərək gəldikcə güclənir. Bu gün Türkiyə və Azərbaycan bütün məsələlərdə bir yerdədir, bir-birini dəstəkləyir, həm region, həm də dünya əhəmiyyətli birgə layihələr icra edir, təşəbbüslər irəli sürür.

Türkiyənin Baş naziri Rəcəb Tayyib Ərdoğanla Qəbələdə keçirilən birgə mətbuat konfransında Prezident İlham Əliyev bəyan etdi ki, Azərbaycan qardaş ölkə üçün də önəmli qaz təminatçısı olacaq. Bildirildi ki, yaxın 5 ildə TANAP layihəsinin icrası ilə Azərbaycan qazı Türkiyə vasitəsilə Avropaya nəql ediləcək. Baş nazir Ərdoğan TANAP layihəsi ilə bağlı ən qısa zamanda mexanizmlərin işə düşəcəyini bildirən anonsunu verdi: "Qarşımızda bir maneə yoxdur. Bütün sahələrdə atacağımız addımlar vardır". Türkiyənin Baş naziri iki ölkə arasında 2015-ci il üçün düşünülmüş 5 milyard dollarlıq xarici ticarət həcmünün artıq bu ilin sonunadək əldə olunacağını bəyan etdi: "Çünki artıq həqiqətən böyüyən, inkişaf edən bir Azərbaycan vardır, artıq böyüyən, inkişaf edən bir Türkiyə vardır".

Azərbaycan Prezidenti hazırkı ticarət dövrüyəsini daha da artırmaq üçün böyük potensialı olduğunu vurğuladı. İki qardaş ölkəni bir-birinə bağlayan "dəmir kəmərlər" - Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu xətti layihəsi artıq beynəlxalq müstəvidə nəzərdən keçirilir. Bu da hamısı deyil. Türkiyənin hökumət başçısı Naxçıvan-İqdir arasında dəmir yolu çəkməklə Türkiyə və Azərbaycanı dəmir yolu ilə də birbaşa olaraq bir-birinə bağlamaq imkanının da olacağını bildirdi.

Prezident İlham Əliyevin də bəyan etdiyi kimi, Bakı və Ankara arasında ikitərəfli münasibətlərin gündəliyi kifayət qədər geniş, mənalı, səmimi və müsbətdir: "Münasibətlərimizin təməlində iki xalqın bir-birinə olan duyğularıdır, iki dövlətin bir-birinə olan dəstəyidir". Qəbələdə həmçinin ikitərəfli mühüm sənədlər imzalandı.

Ümumiyyətlə, son illərdə Türkiyə-Azərbaycan münasibətləri qardaşlığı daha da gücləndirəcək strateji sazişlərlə və layihələrlə dəstəklənir. Bu işdə cənab Prezident İlham Əliyevin və hörmətli Baş nazir Rəcəb Tayyib Ərdoğanın çox böyük əməyi vardır. Azərbaycan və Türkiyə dövlət başçılarının görüşlərinin müntəzəm xarakter alması günümüzün reallığıdır. İki ölkə arasında Strateji Əməkdaşlıq Şurasının qurulması Bakı-Ankara münasibətlərində yeni keyfiyyət dəyişiklikləri yaratmaqla yanaşı, bütün sahələrdə daha geniş və əhatəli addımların atılması üçün əlavə imkanlar formalaşdırdı.

İki ölkənin liderləri İzmirdə keçirilən Türkiyə-Azərbaycan Yüksək Səviyyəli Strateji Tərəfdaşlıq Şurasının ilk toplantısında qaz və tranzit anlaşmaları, o cümlədən Trans-Anadolu boru xəttinin inşasına dair sənədləri imzaladılar və cənab İlham Əliyevin də söylədiyi kimi, Azərbaycan tarixinin ən böyük yatırım (5 milyard dollar) layihəsinə - İzmirdə neft-kimya kompleksinin inşasına qərar verdilər. Bu, həm də Türkiyədə zavod inşasına qoyulan ən böyük yatırımdır. Cənab İlham Əliyev və cənab Rəcəb Tayyib Ərdoğan "bir millət, iki dövlət" prinsipindən çıxış edərək İzmirdəki anlaşmalarla iki dövlət arasındakı strateji münasibətləri daha yüksək səviyyəyə qaldırdılar.

İzmirdəki sazişlərdən sonra İstanbulda imzalanmış TANAP sazişi də 8 ayda 2 böyük anlaşmanın imzalandığını göstərir ki, bunun da dünyada örnəyi yoxdur.

Həm Türkiyə, həm də Azərbaycan Avrasiya enerji və nəqliyyat yolları və layihələrinin episentridə yerləşməklə bölgənin dünya bazarlarına təhlükəsiz şəkildə çıxmasının məhək daşlarını təşkil edir. Xüsusilə global enerji təhlükəsizliyinin qarantı olan bu tərəfdaşlıq həm də daha təhlükəsiz əməkdaşlığı əsas götürən münasibətlərə bariz nümunədir. Bu tərəfdaşlıq həm də bölgədə sülhün və sabitliyin, inkişaf və rifahın da qarantı rolunda çıxış edir.

Hər şeydən əvvəl həm Azərbaycan, həm də Türkiyə ötən bir neçə il ərzində nəhəng iqtisadi artıma nail olmuşdur. Hər iki ölkə iqtisadiyyatını diversifikasiya edərək, daha gəlirlili, əlavə gəlirlər gətirən sektorları inkişaf etdirir. Həm Azərbaycanın, həm də Türkiyənin sürətlə inkişaf edən sağlam iqtisadiyyatı bütün regionda "inkişaf lokomotivi" kimi çıxış edir və qonşuları arasında iqtisadi artımı da stimullaşdırır.

Azərbaycan və Türkiyənin uğurlu regional əməkdaşlığı hər iki dövlətin dövlətçiliyini və inkişafını möhkəmləndirməklə yanaşı, regional inkişafa, həmçinin global enerji təchizatı mənbələrinin diversifikasiyasına önəmli töhfələr verir. Azərbaycan-Türkiyə tərəfdaşlığı bütövlükdə regionun gələcək perspektivləri üçün əlavə imkanlar yaradır.

Reallıq da göstərir ki, Azərbaycan və Türkiyə strateji mənada bir-birini tamamlayan vahidin ayrılmaz

hissələri kimidir. Təsadüfi deyil ki, dünyanın aparıcı strateji araşdırma mərkəzləri və nüfuzlu analitikləri də bildirirlər ki, Azərbaycan və Türkiyə dünyada keyfiyyətə ən sıx və möhkəm münasibətlərə malik olan iki ölkədir. Dil, din, mədəniyyət faktorunu kənara qoysaq belə, siyasi-strateji mənada hər iki ölkə bir-biri üçün xüsusi önəm kəsb edir. Əvvəla, Cənubi Qafqazın lider dövləti olan Azərbaycan Türkiyə üçün bölgədə sabit və davamlı əməkdaşlıq mühiti formalaşdırmaq və uzunmüddətli perspektivdə inkişaf etdirmək üçün ən real tərəfdaşdır. Bakı-Tbilisi-Ceyhan, Bakı-Tbilisi-Ərzurum və Bakı-Tbilisi-Qars kimi layihələr ərəsəyə gələn zaman sərgilənən işbirliyi deyilənləri əsaslandırır.

İkincisi, Şərqlə Qərbin qovşağında yerləşən Azərbaycan əvəzəilməz mövqeyə malikdir. Bu, istər müxtəlif enerji layihələrinin reallaşdırılması zamanı, istərsə də regional əməkdaşlıqlar zamanı özünü daha qabarıq şəkildə büruzə verir.

Üçüncüsü, Azərbaycan və Türkiyə beynəlxalq arenada daim bir- birilərini dəstəkləməkdədir. Bu da, heç şübhəsiz, qarşılıqlı, səmimi, faydalı və uzlaşdırılmış münasibətləri daha da möhkəmləndirən amildir.

Eləcə də Türkiyə regionda sülh və sabitliyin təmin olunması, imperialist qüvvələrin dağıdıcı fəaliyyətinin neytrallaşdırılması, bölgədə yeni əməkdaşlıq platformalarının yaradılması, yeni enerji coğrafiyası və xəritəsinin formalaşdırılması, qlobal miqyasda milli və transmilli maraqların müdafiəsi mənasında Azərbaycan üçün xüsusi önəm kəsb edir.

Ona görə də Türkiyə və Azərbaycanın birgə hərəkət etmələri, bölgədə ortaya çıxan problemlər qarşısında səylərini əlaqələndirmələri, ortaq iradə ortaya qoymaları olduqca vacibdir.

Türkiyə və Azərbaycanın ümumi dəyərləri inkişaf etdirmək, qorumaq üçün yaratdıqları genişmiqyaslı əlaqələr və strateji əməkdaşlıq həm bölgəyə, həm də dünyaya böyük faydalar verir. Bu müttəfiqlik həm də regionda sülhün, təhlükəsizliyin, rifahın qorunmasının, Avrasiyada sülhün, demokratiyanın, bəşəri dəyərlərin müdafiəsinin, inkişaf etdirilməsinin hərəkətverici qüvvəsidir.